

Trenutno stanje po pitanju bolesti i zdravstvenih statusa u slatkovodnoj akvakulturi

Ministarstvo poljoprivrede,
Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane

Ivica Sućec, dr. med. vet.; ivica.sucec@mps.hr

Sadržaj

1. Programi nadziranja zdravlja akvatičnih životinja u proteklih 5 godina
2. Pojavnost bolesti u Hrvatskoj i regiji (EU)
3. Trenutni zdravstveni status uzgajališta slatkovodne ribe (HR i EU)
4. Certificiranje u unutarnjem prometu EU
5. Pregled izvoza živih riba u EU (2014-2015)
6. Uočeni problemi u slatkovodnoj akvakulturi
7. Planovi u narednom razdoblju

1. Programi nadziranja zdravlja akvatičnih životinja u proteklih 5 godina

- U 2010. godini početak nadziranja u skladu sa EU propisima - u svrhu proglašavanja uzgajališta slatkovodne ribe slobodnim od:
 - Virusne hemoragijske septikemije
 - Zarazne hematopoetske nekroze
 - Koi herpes viroze

Programi nadziranja 2010 - 2015

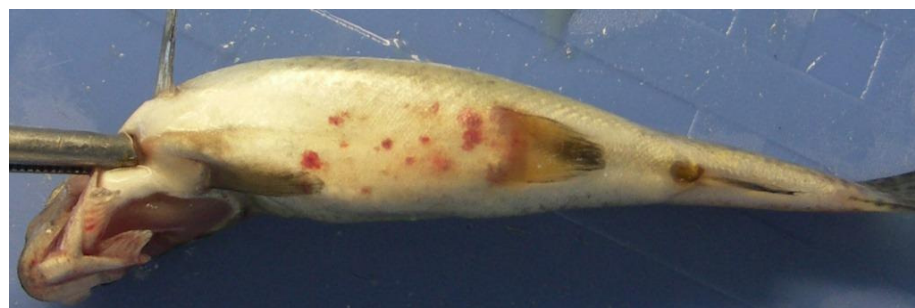
- Programi se provode uspješno, u prve tri godine provedbe, već su postignuti uvjeti za proglašavanje zdravstvenog statusa slobodnog od VHS, ZHN i KHV za većinu uzgajališta
- Sredinom srpnja 2013. prva pojava VHS i ZHN u RH
- Uslijedilo je nekontrolirano širenje bolesti na ukupno 6 uzgajališta

2. Pojavnost bolesti u Hrvatskoj i regiji (EU)

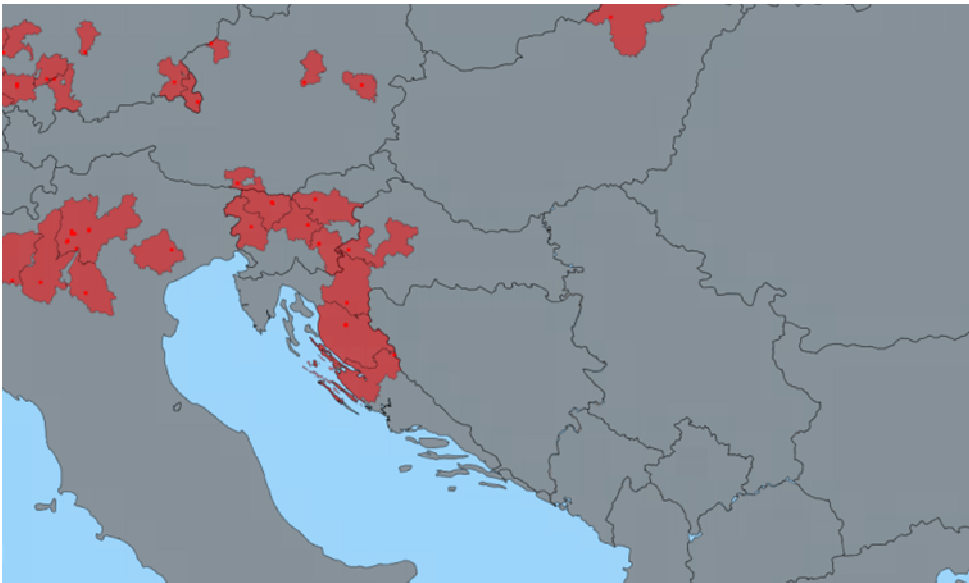
Virusna hemoragijska septikemija

- Izbijanja bolesti od 2013-2015

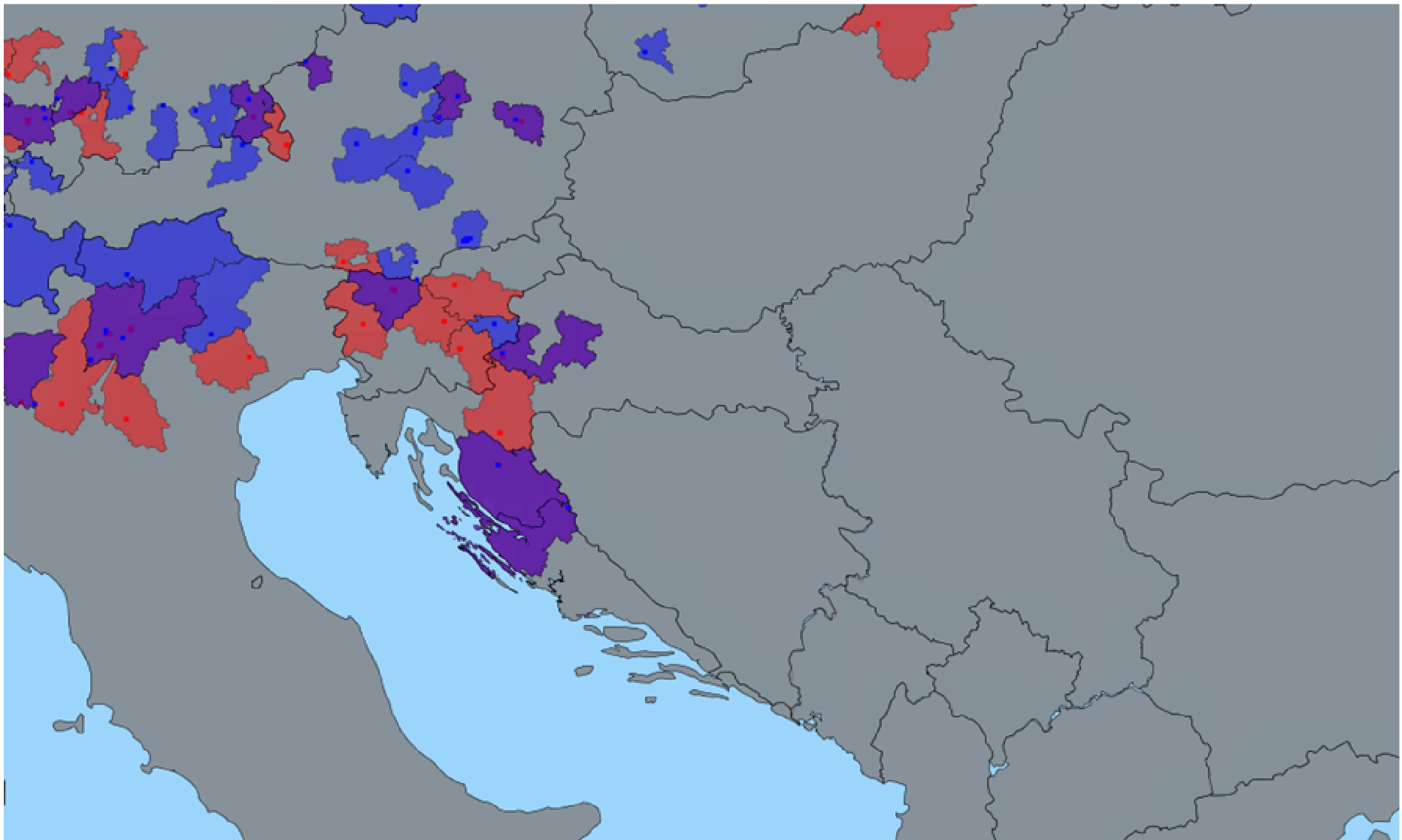
Zarazna hematopoetska nekroza (2013-2015)

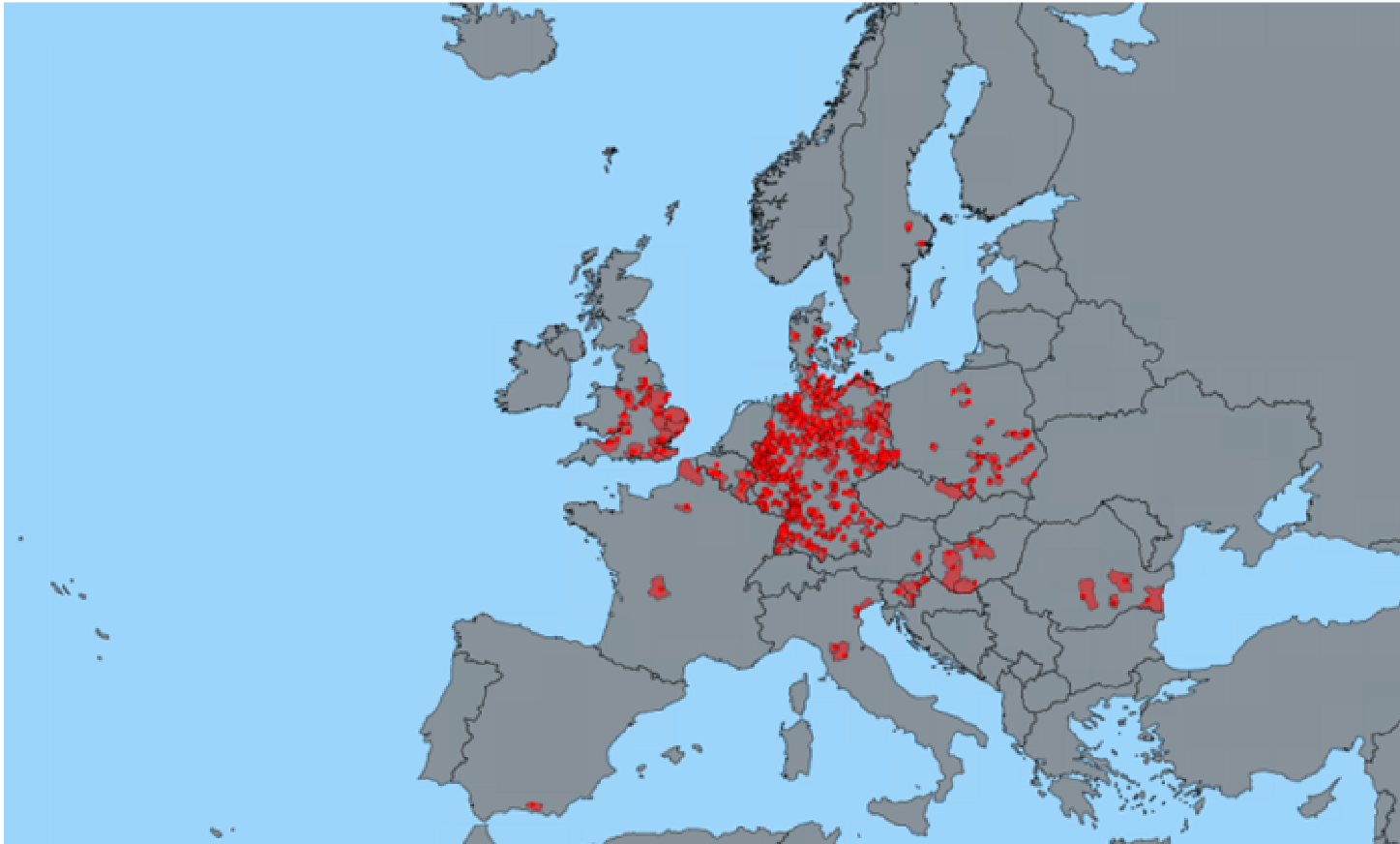
- Bolest se pojavljivala u nekoliko navrata na istim uzgajalištima sa VHS

Virusna hemoragijska septikemija - Zarazna hematopoetska nekroza 2013-2015

Koi herpes viroza

Kontrola VHS/ZHN

- Pojedina uzgajališta provela mjere iskorjenjivanja, te ponovo ulaze u program nadziranja
- Testirana divlja populacija ribe (Dretulja, Gacka, Kostelka, Kupčina)
- Na pojedinim uzgajalištima još uvijek nepoznato zdravstveno stanje po pitanju predmetnih bolesti

3. Trenutni zdravstveni status uzgajališta slatkovodne ribe (HR i EU)

Države slobodne od KHV

PRILOG

Dio C Priloga I. Odluci 2009/177/EZ, redak koji se odnosi na Koi herpes virusu (KHV) zamjenjuje se sljedećim:

„Koi herpes virusa (KHV)	Hrvatska	HR	Cijelo državno područje
	Irska	IE	Cijelo državno područje
	Ujedinjena Kraljevina	UK	Državno područje Sjeverne Irske”

Hrvatska ostvarila uvjete za dodjelu statusa u 2014. godini !!

Bolest	Država članica	Oznaka ISO	Zemljopisno razgraničenje područja slobodno od bolesti (država članica, zona ili kompartenta)
Virusna hemoragijska septikemija (VHS)	► <u>M4</u> Danska ◀	► <u>M4</u> DK ◀	► <u>M4</u> Cijelo kontinentalno državno područje ◀
	Irska	IE	Čitavo državno područje
	Cipar	CY	Sva kontinentalna područja unutar njegovog državnog područja
	Finska	FI	Sva kontinentalna i priobalna područja na njezinom teritoriju, osim provincije Åland
	Švedska	SE	Čitavo državno područje
	Ujedinjena Kraljevina	UK	Sva kontinentalna i obalna područja unutar Velike Britanije, Sjeverne Irske, Guernseyja, otoka Man i Jerseyja
Zarazna hematopoetska nekroza (ZHN)	Danska	DK	Čitavo državno područje
	Irska	IE	Čitavo državno područje
	Cipar	CY	Sva kontinentalna područja unutar njegovog teritorija
	Finska	FI	Čitavo državno područje
	Švedska	SE	Čitavo državno područje
	Ujedinjena Kraljevina	UK	Sva kontinentalna i obalna područja unutar Velike Britanije, Sjeverne Irske, Guernseyja, otoka Man i Jerseyja

Državna područja slobodna od VHS/ZHN

Dodatna jamstva (PVŠ)

Proljetna viremija šarana (SVC)	Danska	DK	Cijelo državno područje
	Irska	IE	Cijelo državno područje
	Mađarska	HU	Cijelo državno područje
	Finska	FI	Cijelo državno područje
	Švedska	SE	Cijelo državno područje
	Ujedinjena Kraljevina	UK	Cijelo državno područje Ujedinjene Kraljevine Područja Guernseya, Jerseyja i otoka Mana

Dodatna jamstva (ZNG,BKD)

Virus zarazne nekroze gušterače (IPN)	Finska	FI	Kopneni dijelovi državnog područja
	Švedska	SE	Kopneni dijelovi državnog područja
	Ujedinjena Kraljevina	UK	Područje otoka Mana
Bakterijska bolest bubrega (BKD)	Irska	IE	Cijelo državno područje
	Ujedinjena Kraljevina	UK	Područje Sjeverne Irske Područja Guernseya, Jersey i otoka Mana

4. Certificiranje u unutarnjem prometu EU

	a.	b.	c.	d.	e.	f.
	Životinje akvakulture namijenjene uzgoju, ponovnom polaganju na područja, organiziranom poribljavanju ribolovnih voda za potrebe rekreativnog ribolova, otvorenim objektima za ukrasne životinje	Životinje akvakulture namijenjene za poribljavanje	Slobodnoživuće akvatične životinje namijenjene uzgoju, ponovnom polaganju na područja, organiziranom poribljavanju ribolovnih voda za potrebe rekreativnog ribolova, otvorenim objektima za ukrasne životinje	Životinje akvakulture namijenjene za daljnju preradu prije ljudska potrošnje	Živi mekušci i rakovi namijenjeni za otpremne centre, centre za pročišćavanje i slične djelatnosti	Ukrasne akvatične životinje podrijetlom iz ili namijenjene za zatvorene objekte za ukrasne životinje.
1. Koja kretanja zahtijevaju certificiranje?	Članak 5. Uredbe (EZ) br. 1251/2008	Članak 5. Uredbe (EZ) br. 1251/2008	Članak 5. Uredbe (EZ) br. 1251/2008	Članak 6. Uredbe (EZ) br. 1251/2008	Članak 7. Uredbe (EZ) br. 1251/2008	Ne
2. Koji model certifikata koristiti?	Dio A, Priloga II Uredbe (EZ) br. 1251/2008			Dio B, Priloga II Uredbe (EZ) br. 1251/2008		Ne
3. Opći zahtjevi zdravlja životinja	Članak 15. (1) i (2) Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88 Dio II.1 obrasca certifikata	Članak 15. (4) Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88 Dio II.1 obrasca certifikata	Članak 15. Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88 Dio II.1 obrasca certifikata	Dio II.1 obrasca certifikata		Članak 21. Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88 Članak 4. (2) Uredbe (EZ) br. 1251/2008
4. Prijevozni zahtjevi	Članak 13. Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88 Dio II.4 obrasca certifikata			Članak 13. Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88 Dio II.3 obrasca certifikata		Članak 13. Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88
5. Zahtjevi za vrste prijemljive na navedene neegzotične bolesti ⁽¹⁾⁽²⁾	Članak 16. Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88 Dio II.2 obrasca certifikata	Članak 15. (4) i 16. Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88 Dio II.2 obrasca certifikata	Članak 20. Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88 Dio II.2 obrasca certifikata Odluka (EZ) br. 2008/946	Članak 18. Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88 Dio II.2 obrasca certifikata	Članak 19. Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88 Dio II.2 obrasca certifikata	Članak 21. Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88 Članak 4. (1) Uredbe (EZ) br. 1251/2008
6. Zahtjevi za vektorske vrste za navedene neegzotične bolesti	Članak 17. Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88 Dio II.3 obrasca certifikata Odluka (EZ) br. 2008/946	Članak 15. (4) i 17. Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88 Dio II.3 obrasca certifikata Odluka (EZ) br. 2008/946	Ne	Ne	Ne	Ne
7. Dodatne garancije	Obrazac certifikata propisan u Prilogu III Odluke Komisije (EZ) br. 2004/453 u odnosu na SVC, BKD, IPN i GS (jedino kada je određena država članica s dodatnim garancijama)			Ne	Ne	Ne
8. Zahtjevi za životinje akvakulture koje napuštaju (otpremaju se iz) područja koja su pod mjerama kontrole bolesti uključujući programe iskorjenjivanja	Trebalo biti propisano od nadležnog tijela države članice kao dio kontrolnih mjera Članak 8 (1) i (2) Uredbe (EZ) br. 1251/2008 Dio II.5 obrasca certifikata propisanog u Dijelu A Priloga II Uredbe (EZ) br. 1251/2008			Trebalo biti propisano od nadležnog tijela države članice kao dio kontrolnih mjera Članak 8 (2), (3) i (4) Uredbe (EZ) br. 1251/2008 Dio II.4 obrasca certifikata propisanog u Dijelu B Priloga II Uredbe (EZ) br. 1251/2008		Ne

Osnovna načela kojih se treba pridržavati pri stavljanju životinja akvakulture na tržište

Stavljanje na tržište treba biti određeno sa sljedeća tri faktora:

1. Zdravstvenim statusom na mjestu odredišta u odnosu na neegzotične bolesti.
2. Predmetnoj vrsti.
3. Zdravstvenim statusom u mjestu podrijetla u odnosu na neegzotične bolesti
4. Dodatnim jamstvima koja uvjetuju odredišta

Osnovna načela kojih se treba pridržavati pri stavljanju životinja akvakulture na tržište

1. Zdravstveni status na mjestu odredišta u odnosu na neegzotične bolesti.

Osnovno pitanje koje treba postaviti je: Da li je mjesto odredišta proglašeno slobodnim ili je pod programom nadziranja ili iskorjenjivanja za bilo koju od navedenih neegzotičnih bolesti?

2. Predmetna vrsta.

Osnovno pitanje koje treba postaviti je: Da li životinje u pošiljci pripadaju vrstama koje su prijemljive na ili su vektori za neegzotične bolesti navedene u Dijelu II, Prilogu IV Direktive Vijeća (EZ) br. 2006/88 za koje je mjesto odredišta proglašeno slobodnim ili je pod programi nadziranja ili iskorjenjivanja.

3. Zdravstven status u mjestu podrijetla u odnosu na neegzotične bolesti.

Ukoliko su odgovori na oba gore navedena pitanja (1 i 2) da, tada je pitanje koje treba postaviti: da li je mjesto podrijetla proglašeno slobodnim od navedenih neegzotičnih bolesti i da li je takva trgovina uopće moguća?

Zdravstveni status na mjesta odredišta ?

= da li je proglašeno slobodnim/ pod programom nadziranja/programom iskorjenjivanja za pojedine bolesti životinja akvakulture?

Predmetne vrste?

= da li su životinje akvakulture prijemljive ili se smatraju vektorskom vrstom za bolesti?

Zdravstveni status u mjestu podrijetla?

=da li je namjeravana trgovina moguća?

5. Pregled izvoza živih riba u EU (2014-2015)

Izvoz živih životinja akvakulture (1.1.2014-26.11.2015)

Vrsta životinje	Količina kg
Cyprinus carpio carpio	411.018
Hypophthalmichthys molitrix	148.805
Silurus spp	93.746
Carassius carassius	86.680
Ctenopharyngodon spp	83.190
Stizostedion (Sander) lucioperca	52.343
Esox lucius	48.486
Hypophthalmichthys (Aristichthys) nobilis	27.250
Ctenopharyngodon idellus	18.000
Hypophthalmichthys spp	18.000
Carassius auratus auratus	9.250
Ictalurus spp	4.320
Clarias spp	53
Ukupno	1.001.141

Izvoz živih životinja akvakulture (1.1.2014-26.11.2015)

Izvoz živih životinja u svrhu	Zemlja Podrijetla	Odredišna Država	Broj pošiljka	Količina u Kg
Ljudska uporaba	Hrvatska	Austrija	1	4.000
Ljudska uporaba	Hrvatska	Češka Republika	1	14.400
Ljudska uporaba	Hrvatska	Italija	14	66.600
Ljudska uporaba	Hrvatska	Mađarska	95	299.805
Ljudska uporaba	Hrvatska	Njemačka	8	25.276
Ljudska uporaba	Hrvatska	Poljska	1	9.900
Ljudska uporaba	Hrvatska	Slovenija	2	2.550
Ostalo	Hrvatska	Češka Republika	1	14.400
Ostalo	Hrvatska	Italija	12	35.120
Ostalo	Hrvatska	Mađarska	2	16.000
Ostalo	Hrvatska	Njemačka	16	78.143
Ostalo	Hrvatska	Slovenija	2	53
Poribljavanje	Hrvatska	Italija	2	6.030
Poribljavanje	Hrvatska	Njemačka	1	9.000
Poribljavanje	Hrvatska	Slovačka (Slovačka Republika)	1	7.000
Poribljavanje	Hrvatska	Slovenija	1	700
Ukupno			160	588.977

Izvoz proizvoda akvakulture (1.1.2014- 26.11.2015)

Vrsta Životinje	Količina u kg
Cyprinus carpio	569.891
Hypophthalmichthys spp	472.661
Ctenopharyngodon idellus	353.910
Carassius carassius	154.100
Hypophthalmichthys molitrix	100.100
Silurus spp	97.350
Silurus spp	72.200
Aristichthys nobilis	69.110
Cyprinus carpio carpio	68.800
Ctenopharyngodon spp	62.000
Cyprinus carpio	54.460
Cyprinus carpio carpio	51.700
Aristichthys nobilis	49.810
Hypophthalmichthys (Aristichthys) nobilis	48.200
Carassius carassius	41.890
Esox lucius	41.550
Ctenopharyngodon idellus	35.940
Cyprinus carpio	35.610
Carassius carassius	33.660
Cyprinus carpio	33.290
Carassius carassius	32.950
Aristichthys nobilis	28.450
Esox lucius	23.050
Esox lucius	20.950
Cyprinus carpio carpio	19.900
Ctenopharyngodon idellus	17.320
Hypophthalmichthys spp	14.000
Stizostedion (Sander) lucioperca	7.740
Stizostedion (Sander) lucioperca	7.740
Ctenopharyngodon idellus	5.000
Hypophthalmichthys molitrix	3.900
Ictalurus melas	2.800
Ictalurus melas	2.800
Ameiurus spp	1.000
Clarias spp	25
Acipenser ruthenus	6
Ukupno	2.633.863

6. Uočeni problemi u slatkovodnoj akvakulturi

- Loša komunikacija sa uzgajivačima, nedostatni sastanci, slab odaziv...
- Sportsko rekreacijski ribolov na uzgajalištima – VELIKI RIZIK
- Ilegalni promet, ne prijavljivanje uginuća, uništavanje populacije ribe nakon izbivanja bolesti bez nadzora Uprave
- Nedovoljno razvijena svijest kod uzgajivača slatkovodne ribe o virusnim bolestima, načinu prenošenja, nekontrolirana uporaba antibiotika..

7. Planovi u narednom razdoblju

- Dodatna jamstva (PVŠ), te po potrebi ostale bolesti –**samo na zahtjev uzgajivača**
- Kontrola virusnih bolesti u pastrva
- Nadzor divlje populacije šarana u svrhu sprječavanja pasivnog unosa virusa iz susjednih država
- Plan iskorjenjivanja VHS/IHN u vodotoku rijeke Gacke
- **Kontrola certificiranja u unutarnjem prometu EU !!!!!**